
O kulturze dzielenia się w komunikacji naukowej. Klauzule umowne a dozwolony użytek

Barbara Szczepańska

20 października 2015

II Ogólnopolskie Seminarium użytkowników oprogramowania Uczelnianej Bazy Wiedzy OMEGA-PSIR

Podstawy korzystania z utworów

Podstawy korzystania z utworów

- „Autorstwo” – prawa autorskie osobiste i majątkowe przy twórcy

[transfer własności]

- Umowa wydawnicza (umowa z wydawnictwem o przeniesienie praw)
  - na „wszystkich” lub wybranych polach eksploatacji
- Umowa licencyjna (umowa autora z wydawnictwem)
  - wyłączna lub niewyłączna
  - ograniczona w czasie
  - nieograniczona terytorialnie (na potrzeby internetu)

Podstawy korzystania z utworów

- Umowa licencyjna
  - umowa biblioteki na dostęp do elektronicznych baz danych
  - **warunki korzystania z serwisów społecznościowych („na kliknięcie”)**

7.6 Użytkownik zgadza się nie zamieszczać ani nie przysyłać Treści, o ile te zawierałyby treści, których posiadanie jest dla użytkownika nielegalne w kraju, którego jest rezydentem, lub których wykorzystywanie bądź posiadanie przez YouTube w związku ze świadczeniem Usług jest nielegalne.

7.7 Użytkownik zobowiązuje się, że Treści zgłaszane przez niego do Usług nie będą zawierać żadnych materiałów będących przedmiotem praw majątkowych osób trzecich (w tym praw ochrony prywatności i praw do kontroli wykorzystania wizerunku), chyba że użytkownik posiada oficjalną licencję lub zgodę od prawowitego właściciela lub uprawnienie przysługujące z innego tytułu na zamieszczenie przedmiotowego materiału oraz na udzielenie YouTube licencji, o której mowa w artykule 8.1 poniżej.

Podstawy korzystania z utworów

Dozwolony użytek

–**prywatny (osobisty) (art. 23 pr. aut.)**

Bez zezwolenia twórcy wolno nieodpłatnie korzystać z już rozpowszechnionego utworu w zakresie własnego

użytku osobistego. Zakres własnego użytku osobistego obejmuje korzystanie z pojedynczych egzemplarzy utworów przez krąg osób pozostających w związku osobistym, w szczególności pokrewieństwa, powinowactwa

lub stosunku towarzyskiego.

–**bibliotek (digitalizacja i udostępnianie na terminalach) (art. 28 pr. aut.)**

Biblioteki mogą: udostępniać zbiory dla celów badawczych lub poznawczych za pośrednictwem końcówek systemu informatycznego (terminali) znajdujących się na terenie tych jednostek,

Dozwolony użytek edukacyjny i naukowy

Art. 27 Instytucje naukowe i oświatowe mogą: w celach dydaktycznych lub prowadzenia własnych badań korzystać z rozpowszechnionych utworów w oryginale i w tłumaczeniu oraz sporządzać w tym celu egzemplarze fragmentów rozpowszechnionego utworu.

[nowe brzmienie]

[wykorzystanie tradycyjne – analogowe]

Art. 27.1 Instytucje oświatowe, uczelnie oraz jednostki naukowe w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2014 r. poz. 1620 oraz z 2015 r. poz. 249) mogą na potrzeby zilustrowania treści przekazywanych w celach dydaktycznych lub w celu prowadzenia badań naukowych, korzystać z rozpowszechnionych utworów w oryginale i w tłumaczeniu oraz zwielokrotnić w tym celu rozpowszechnione drobne utwory lub fragmenty większych utworów.

[e-learning]

2. W przypadku publicznego udostępniania utworów w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym korzystanie, o którym mowa w ust. 1, jest dozwolone wyłącznie dla ograniczonego kręgu osób uczących się, nauczających lub prowadzących badania naukowe, zidentyfikowanych przez podmioty wymienione w ust. 1.”

Narzędzia do otwierania treści

Regulacje prawne

- ustawowe
- „miękkie prawo”
  - rekomendacje
  - otwarte mandaty
  - zarządzenia wewnętrzne
  - wytyczne instytucji finansujących badania

Uznanie autorstwa 3.0 Polska – Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie pod warunkiem oznaczenia autorstwa. Jest to licencja gwarantująca najszerokie swobody licencjobiorcy.

[Przystępne podsumowanie](#)

[Tekst licencji](#)

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne 3.0 Polska – Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, remiksowanie, rozprowadzanie, przedstawienie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych. Warunek ten nie obejmuje jednak utworów zależnych (mogą zostać objęte inną licencją).

[Przystępne podsumowanie](#)

[Tekst licencji](#)

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Na tych samych warunkach 3.0 Polska – Licencja ta pozwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz tak długo jak utwory zależne będą również obejmowane tą samą licencją.

Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 3.0 Polska – Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja. Jest to licencja używana przez Wikipedię i jej siostrzane projekty.

[Przystępne podsumowanie](#)

[Tekst licencji](#)

Uznanie autorstwa-Bez utworów zależnych 3.0 Polska – Ta licencja zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu zarówno w celach komercyjnych i niekomercyjnych, pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

[Przystępne podsumowanie](#)

[Tekst licencji](#)

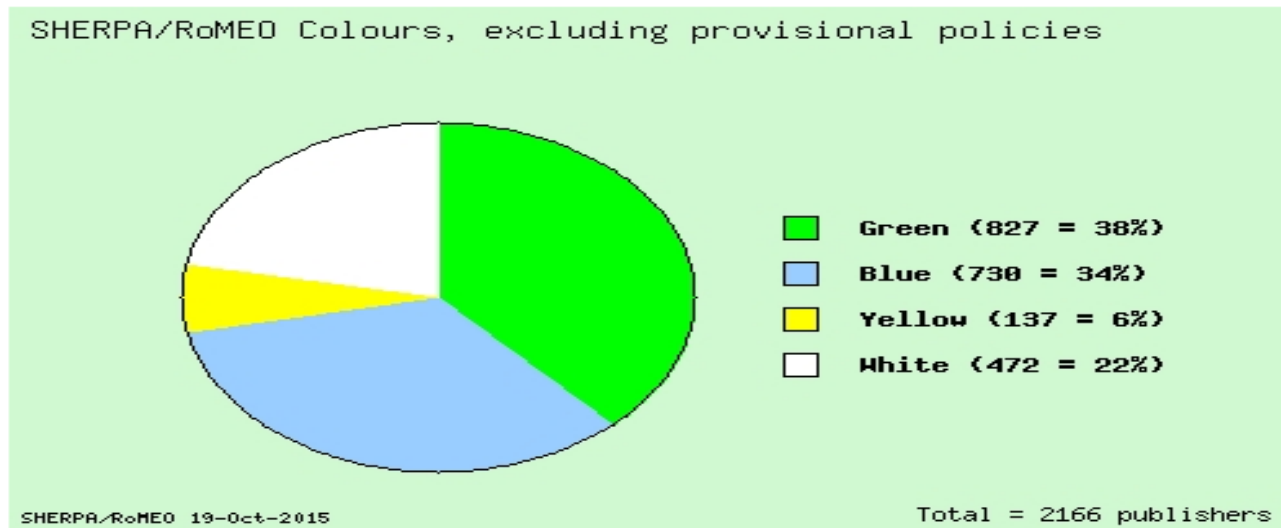

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska – Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych). Jest to najbardziej restrykcyjna z licencji.

Sherpa/ROME0

RoMEO colour	Archiving policy	Publishers	%
green	Can archive pre-print and post-print	827	38
blue	Can archive post-print (ie final draft post-refereeing)	730	34
yellow	Can archive pre-print (ie pre-refereeing)	137	6
white	Archiving not formally supported	472	22

Summary: **78%** of publishers on this list formally **allow** some form of self-archiving.

Dodatki autorskie (Authors addendum)

Scholar's Copyright Addendum Engine

The Scholar's Copyright Addendum Engine will help you generate a PDF form that you can attach to a journal publisher's copyright agreement to ensure that you retain certain rights.

[\(get started\)](#)

Description

Each addendum gives you non-exclusive rights to create derivative works from your Article and to reproduce, distribute, publicly perform, and publicly display your article in connection with your teaching, conference presentations, lectures, other scholarly works, and professional activities. However, they differ with respect to how soon you can make the final published version available and whether you can authorize others to re-use your work in various ways. Below is a summary of the available options.

Science Commons / SPARC Addendum

Access - Reuse:

You retain sufficient rights to grant to the reading public a Creative Commons Attribution Non Commercial license or similar license that allows the public to re-use or re-post your article so long as you are given credit as the author and so long as the reader's use is non-commercial. (This is a joint offering from Science Commons and SPARC and represents a new version of the former SPARC Addendum.)

Other Options From Science Commons

Immediate Access:

You retain sufficient rights to post a copy of the published version of your article (usually in pdf form) online immediately to a site that does not charge for access to the article. (This is similar in many ways to the MIT Copyright Amendment below)

Delayed Access:

You also have the right immediately to post your final version of the article, as edited after peer review, to a site that does not charge for access to the article, but you must arrange not to make the published version of your article available to the public until six months after the date of publication.

Additional Options from MIT

MIT Copyright Amendment:

Developed at MIT, this amendment is a tool authors can use to retain rights when assigning copyright to a publisher. It will enable authors to continue using their publications in their academic work at MIT, to deposit them into the MIT Libraries' DSpace repository, and to deposit any NIH-funded manuscripts on the National Library of Medicine's PubMed Central database. More information is available from [the MIT Libraries](#).

7 Program Ramowy:

Autor zachowuje prawo do:
umieszczenia w repozytorium instytucjonalnym lub tematycznym elektronicznej kopii opublikowanej wersji (jeżeli pozwala na to umowa dotycząca publikacji) lub końcowej wersji rękopisu (po recenzji) przyjętego do publikacji, z chwilą jej opublikowania;

zapewnienia powszechnego i bezpłatnego dostępu do kopii elektronicznej za pomocą tego repozytorium:

- niezwłocznie, jeżeli publikacja naukowa jest publikowana przez wydawcę na zasadzie „otwartego dostępu”, tzn. jeżeli jej wersja elektroniczna jest także bezpłatnie udostępniana przez wydawcę, lub
- w ciągu [6] [12][1] miesięcy od opublikowania.

Na potrzeby dokumentacji autor zwraca się do wydawcy z prośbą o podpisanie egzemplarza tego aneksu oraz odesłanie go autorowi. Jeżeli jednak wydawca opublikuje artykuł w czasopiśmie lub w innej postaci bez podpisania egzemplarza niniejszego aneksu, tego rodzaju publikacja oznaczać będzie zgodę wydawcy na warunki określone w niniejszym aneksie.

Klauzule umowne – umowy licencyjne na bazy danych

Bezwzględny charakter dozwolonego użytku

Pr. aut. – programy komputerowe:

Art. 76. Postanowienia umów sprzeczne z art. 75 ust. 2 i 3 są nieważne.

Ustawa o ochronie baz danych:

Art. 7 ust. 4 Postanowienia umowne sprzeczne z ust. 1 i 2 są nieważne.

Pr. aut. – utwory:

???

Dozwolony użytek edukacyjny i naukowy

Art. 27 Instytucje naukowe i oświatowe mogą: w celach dydaktycznych lub prowadzenia własnych badań korzystać z rozpowszechnionych utworów w oryginale i w tłumaczeniu oraz sporządzać w tym celu egzemplarze fragmentów rozpowszechnionego utworu.

[nowe brzmienie]

[wykorzystanie tradycyjne – analogowe]

Art. 27.1 Instytucje oświatowe, uczelnie oraz jednostki naukowe w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2014 r. poz. 1620 oraz z 2015 r. poz. 249) mogą na potrzeby zilustrowania treści przekazywanych w celach dydaktycznych lub w celu prowadzenia badań naukowych, korzystać z rozpowszechnionych utworów w oryginale i w tłumaczeniu oraz zwielokrotnić w tym celu rozpowszechnione drobne utwory lub fragmenty większych utworów.

[e-learning]

2. W przypadku publicznego udostępniania utworów w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym korzystanie, o którym mowa w ust. 1, jest dozwolone wyłącznie dla ograniczonego kręgu osób uczących się, nauczających lub prowadzących badania naukowe, zidentyfikowanych przez podmioty wymienione w ust. 1.”

Warunki umów na dostęp do elektronicznych baz danych: rekomendacje

---

Pakiety Kursowe (szkoleniowe, naukowe) i rezerwa elektroniczna

Proponowana klauzula: Licencjobiorca może włączyć części Materiałów Licencjonowanych do drukowanych wersji Pakietów Kursowych i Zasobów Elektronicznych.

[opcjonalnie: Każda taka pozycja powinna posiadać właściwe podanie źródła, wymieniające tytuł oraz autora fragmentu oraz prace i wydawcę].

[opcjonalnie: Kopie takich pozycji winny być usunięte, kiedy nie są one dłużej używane do tychże celów].

Rekomendowana klauzula: Niniejsza Licencja zezwala Licencjobiorcy i Upoważnionym Instytucjom wyłącznie do Celów Edukacyjnych: zapisywać i/lub wieczyście deponować części Materiałów Licencyjnych w repozytoriach elektronicznych prowadzonych przez Instytucję i/lub przez Upoważnionego Użytkownika w Bezpiecznej Sieci. Dostęp do takich repozytoriów i korzystanie z nich będzie ograniczone do Upoważnionych Użytkowników;

Pakiety szkoleniowe

Science – wolno:

Uprawnione Instytucje mogą, zgodnie z punktem 6 poniżej, umieszczać uzasadnione części Materiałów Licencjonowanych w drukowanych zbiorach Pakietów Szkoleniowych i Rezerwy Elektronicznej do korzystania przez Upoważnionych Użytkowników podczas zajęć w Uprawnionej Instytucji, lecz nie do Zastosowania Komercyjnego. Każda taka część Materiałów musi zawierać stosowne informacje o źródle z podaniem tytułu i autora fragmentu i całej pracy oraz wydawcy. W przypadku Rezerwy Elektronicznej, Uprawniona Instytucja zgadza się usunąć treść Materiałów po zakończeniu danych zajęć/kursu. Istnieje możliwość oferowania Upoważnionym Użytkownikom, którzy według uzasadnionej opinii Licencjonobiorcy są niewidomi lub niedowidzący, pakietów szkoleniowych w formie innej niż elektroniczna lub drukowana, jak np. materiał w wersji audio lub wytłoczony pismem Braille'a.

Warunki umów na dostęp do elektronicznych baz danych: rekomendacje

---

Prawa autorów

Proponowana klauzula: Throughout the term of this Licence, the Licensee, Authorised Institutions and their authors shall be permitted free of charge to store articles appearing in the Licensed Material (in the form published by the publisher (e.g. PDF)) with a maximal time embargo of one year in an (institutional or discipline-specific) repository of their choice and to make them available in Open Access.

Rekomendowana klauzula: W okresie obowiązywania niniejszej Licencji Licencjonobiorca, Upoważnione Instytucje i ich autorzy będą mieć prawo do bezpłatnego przechowywania artykułów zawartych w Materiałach Licencjonowanych (w formie opublikowanej przez wydawcę (np. PDF)) po okresie embargo nie dłuższym niż jeden rok, w repozytorium (instytucjonalnym lub dotyczącym konkretnej dyscypliny) według własnego wyboru oraz do udostępniania ich na zasadach Open Access.

Prawa autorów

BMJ Publishing Group w umowie z Bayerische Staatsbibliothek –
wolno:

3.2.6 authors from Eligible Authorised Institutions are permitted free of charge to store their articles appearing in licensed journals in the form published by the publisher with an embargo of 3 years in an institutional or discipline -specific repository of their choice and to make them available via [Open Access](#). Alternatively, such authors may choose to post the post-refereed accepted version of the article in a repository after a 6-month embargo. Eligible authorized Institutions to which the respective authors belong have the same rights.

Warunki umów na dostęp do elektronicznych baz danych: rekomendacje

---

Wymiana naukowa

Proponowana klauzula: Wolno dystrybuować pojedyncze kopie części Materiałów Licencjonowanych w formie drukowanej lub elektronicznej współpracownikom, Upoważnionym Użytkownikom lub innym osobom, do celów badań naukowych i wymiany informacji naukowych lub do wykorzystania jako podstawa grup dyskusyjnych.

Rekomendowana klauzula: Kopie papierowe mogą być przekazywane nieupoważnionym użytkownikom w tym samym zakresie jak edycje drukowane materiałów pod warunkiem, że celem takiego przekazywania jest wymiana informacji naukowych i użytek edukacyjny oraz że nie występują korzyści komercyjne.

Wymiana poprzez serwisy społecznościowe

Elsevier – wolno:

dzielić się pojedynczymi artykułami z czasopism pochodzącymi z Produktów subskrybowanych z ograniczoną liczbą współpracowników będących osobami trzecimi w ramach grupy roboczej działającej w serwisie społecznościowym wyłącznie na zasadzie zaproszenia do użytku osobistego, naukowego lub badawczego, która współpracuje z wydawcami w zakresie dostarczania zanonimizowanych danych o użytkowaniu

Nature – zabronione jest:

(c) udostępnianie Materiału Licencjonowanego lub któregośkolwiek z jego elementów w elektronicznych biuletynach informacyjnych, grupach dyskusyjnych, na stronach internetowych, serwerach FTP lub w jakąkolwiek inną metodą umieszczania lub przesyłania materiałów w sieci Internet, za pomocą usługi on-line lub w sieci WAN;

Otwartość to stan świadomości